Povrat u prijašnje stanje u parničnom postupku

Babić, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:156273

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

Repository Faculty of Law University of Zagreb

REPUBLIKA HRVATSKA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET

Studentica:

Petra Babić

DIPLOMSKI RAD

POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE U PARNIČNOM POSTUPKU

Kolegij:

KATEDRA ZA GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO

Mentorica:

prof. dr. sc. Jasnica Garašić

Zagreb, rujan 2024.

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Petra Babić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Petra Babić, v.r.

SADRŽAJ

1. UVOD 1

2. OSNOVE POVRATA U PRIJAŠNJE STANJE 2

3. PRETPOSTAVKE ZA POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE 4

3.1. Propuštanje ročišta ili roka za poduzimanje procesne radnje 4

3.2. Prekluzija prava 5

3.3. Šteta uzrokovana stranci 6

3.4. Okolnost da zakon izričito ne isključuje dopustivost povrata 7

3.5. Opravdani razlozi 10

3.6. Prijedlog stranke 15

3.7. Zakonski rokovi 16

4. POSTUPAK U POVODU PRIJEDLOGA 17

5. PRAVNE POSLJEDICE POVRATA U PRIJAŠNJE STANJE 20

6. PRAVNI LIJEKOVI 20

7. TROŠKOVI POSTUPKA 21

8. KONTUMACIJSKE PRESUDE 22

9. ZAKLJUČAK 23

PRAVNI IZVORI 25

LITERATURA 27

POPIS UPOTREBLJENIH KRATICA

bilj. – bilješka

br. - broj

čl. – članak

ibid. – ibidem (na navedenom mjestu)

op. cit. – opus citatum (navedeno djelo)

OS – Općinski sud

PSH – Privredni sud Hrvatske

reč. – rečenica

st. – stavak

str. – stranica

TS – Trgovački sud

tzv. - takozvani

usp. - usporedi

vol. – volumen

VSRH – Vrhovni sud Republike Hrvatske

VTSRH – Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

ZPP – Zakon o parničnom postupku

ŽS – Županijski sud

SAŽETAK

Redovita posljedica propuštanja rokova ili ročišta je prekluzija prava – gubitak prava na poduzimanje procesne radnje. Zakonodavac pravilima o prekluziji nastoji sankcionirati radnju propuštanja u parničnom postupku. Međutim, ako stranka opravdano nije mogla poduzeti namjeravanu procesnu radnju, odredbe o prekluziji pokazale bi se kao stroge i nepravedne. Institutom povrata u prijašnje stanje nastoje se otkloniti negativne posljedice propusta u slučaju opravdanog propuštanja. Pod pojmom povrata u prijašnje stanje razumijevamo pravno sredstvo kojim se stranci koja je iz opravdanih razloga propustila ročište ili rok za poduzimanje procesne radnje i zbog toga izgubila pravo na njezino poduzimanje, na njezin prijedlog dopušta naknadno obavljanje te radnje vraćanjem parnice u stanje prije propuštanja i ukidanjem svih odluka koje je sud donio zbog propuštanja. Opravdanost razloga prosuđuje sud u svakom pojedinom slučaju uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti. U praksi je sporno sudsko procjenjivanje opravdanosti razloga za dopuštanje povrata u prijašnje stanje. Razlog tome je, između ostalog, i praktična nedostupnost revizijskog suda u tim stvarima, čime je onemogućeno dobivanje relevantnih presedana koji bi mogli biti stabilnijim putokazom za ujednačenost sudske prakse. Potreban je oprez u primjeni kako se navedeni institut ne bi prometnuo u instrument za zloporabu procesnih ovlaštenja u evazivne i dilatorne svrhe. Osim glavnih obilježja povrata u prijašnje stanje, u radu je također prikazana i razlika između spomenutog instituta i pravnih lijekova.

KLJUČNE RIJEČI

povrat u prijašnje stanje, prekluzija, restitutio in integrum, opravdani razlog, prijedlog za povrat u prijašnje stanje, pravno sredstvo

SUMMARY

A regular consequence of missing deadlines or oral hearings is the preclusion of rights - the loss of the right to take procedural action. The legislator tries to sanction the act of omission in civil proceedings with preclusion rules. However, if the party was justifiably unable to take the intended procedural action, the preclusion provisions would be considered strict and unfair. The institute of the reversion to the previous state tries to eliminate the negative consequences of the omission in the case of a justified omission. The reversion to the previous state of affairs is a legal remedy that enables the party, who missed the oral hearing or a deadline for taking the procedural action because of the justifiable reasons, on its proposal, to subsequently take that action by returning the litigation to the status before the omission and by annulling all of the decisions made by the court due to omission. In each case the court evaluates the justification of the reasons considering all the relevant circumstances. In practice, the judicial evaluation of the justification of the reasons for allowing the reversion to the previous state is arguable. The reason for this is, among other things, the practical unavailability of the court of revision in these matters, which makes it impossible to obtain relevant precedents that could be a more stable guide for the uniformity of judicial practice. Caution is needed in its application so that the mentioned institute does not turn into an instrument for the abuse of procedural authorizations for evasive and dilatory purposes. In addition to the main characteristics of the reversion of litigation to the previous state, the graduation thesis also discusses the difference between the mentioned institute and legal remedies.

KEY WORDS

reversion to the previous state, preclusion, restitutio in integrum, justifiable reason, proposal for the reversion to the previous state, legal remedy

1. UVOD

Tema ovog rada je institut povrata u prijašnje stanje u parničnom postupku kao specifičnog pravnog sredstva kojim se stranci koja je iz opravdanih razloga propustila ročište ili rok za poduzimanje procesne radnje i zbog toga izgubila pravo na njezino poduzimanje, na njezin prijedlog dopušta naknadno obavljanje te radnje vraćanjem parnice u stanje prije propuštanja i ukidanjem svih odluka koje je sud donio zbog propuštanja.[1] Spomenutim institutom nastoje se otkloniti posljedice strogosti i nepravednosti odredaba o prekluziji kada bi se primjenjivale i prema strankama koje opravdano nisu mogle poduzeti namjeravanu procesnu radnju.[2]

Rad je podijeljen na devet poglavlja. Nakon uvoda (1. poglavlje) i prikaza osnova povrata u prijašnje stanje (2. poglavlje) detaljnije se analiziraju specifične zakonske pretpostavke za povrat u prijašnje stanje, koje uključuju: propuštanje ročišta ili roka za poduzimanje procesne radnje, prekluziju prava, štetu uzrokovanu stranci, okolnost da zakon izričito ne isključuje dopustivost povrata u prijašnje stanje, opravdane razloge za propuštanje, prijedlog stranke za podnošenje povrata u prijašnje stanje te zakonske rokove za njegovo podnošenje (3. poglavlje). Nakon toga se prikazuje postupak u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje (4. poglavlje), nakon kojeg se izlažu pravne posljedice povrata u prijašnje stanje (5. poglavlje). Nužno je obraditi i pravne lijekove protiv odluke o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje (6. poglavlje), izložiti i pravila o troškovima postupka koji su povezani s ovim procesnim institutom (7. poglavlje) te prikazati i specifičnosti koje u vezi ovog instituta postoje kod donošenja

[1] *Čizmić Jozo*, Povrat u prijašnje stanje u hrvatskom parničnom postupku u: Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26., 2005., br. 1., str. 149.
[2] *Triva Siniša/Dika Mihajlo*, Građansko parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2004., str. 390.

tzv. kontumacijske presude (8. poglavlje). Na kraju rada daje se kratki zaključak o temi rada (9. poglavlje).

Rad se zasniva na analizi relevantnih odredaba Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP)[3] te istraživanju stručne odnosno znanstvene literature na tu temu s dostupnom sudskom praksom.

2. OSNOVE POVRATA U PRIJAŠNJE STANJE

Radnje u parničnom postupku odvijaju se po redoslijedu i na način određen postupovnim pravilima, s ciljem da se utvrdi osnovanost tužiteljevog zahtjeva.[4] Uobičajeno je da stranke poduzimaju parnične radnje u vrijeme kako je to određeno zakonom ili odlukom suda donesenom u skladu sa zakonom.[5]

Međutim, stranke ponekad svojom pasivnošću otežavaju pružanje pravne zaštite. Parnična radnja smatra se propuštenom ako se ne obavi u propisanom roku ili na propisanom ročištu.[6] Propuštanje pojedinih postupovnih radnji može dovesti do određenih posljedica.[7] Procesno pravo je katkad indiferentno prema pasivnosti stranaka, a katkad se određenim propuštanjima pridaje značaj konkludentne izjave volje, pribjegava se zakonskim presumpcijama ili fikcijama da je stranka propuštanjem htjela manifestirati aktivno držanje.[8] Ipak, redovita posljedica propuštanja rokova ili ročišta je prekluzija – gubitak prava na poduzimanje procesne radnje.[9] To naročito vrijedi s obzirom na

[3] Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23.
[4] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 147.
[5] *Ibid.*
[6] *Ibid.*
[7] *Bulka Zinka*, Povrat u prijašnje stanje, Informator, 01.06.2011., br. 5972, str. 1.
[8] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 386.
[9] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 148.

propuštanje zakonskih rokova, a u manjoj mjeri za propuštanje sudskih rokova i ročišta.[10]

U pravilu, posljedice propuštanja nastupaju *ipso iure*, bez prethodnog prijedloga suprotne stranke i druge opomene suda.[11] ZPP izričito predviđa kada posljedice propuštanja nastupaju tek na prijedlog protivne stranke.[12] Zakonodavac pravilima o prekluziji želi sankcionirati radnju propuštanja.[13] Pritom se pretpostavlja da je stranka mogla poduzeti radnju ili pristupiti ročištu.[14] Ako ta pretpostavka nije točna, zakonodavac je institutom povrata u prijašnje stanje omogućio otklanjanje negativnih posljedica propusta u slučaju opravdanog propuštanja.[15]

Povrat u prijašnje stanje (*restitutio in integrum* (*ob terminem elapsum*)) stoga se može definirati kao pravno sredstvo kojim se stranci koja je iz opravdanih razloga propustila ročište ili rok za poduzimanje procesne radnje i zbog toga izgubila pravo na njezino poduzimanje, na njezin prijedlog dopušta naknadno obavljanje te radnje vraćanjem parnice u stanje prije propuštanja i ukidanjem svih odluka koje je sud donio zbog propuštanja.[16] Navedenim institutom nastoje se otkloniti posljedice strogosti i nepravednosti odredaba o prekluziji kada bi se primjenjivale i prema strankama koje opravdano nisu mogle poduzeti namjeravanu procesnu radnju.[17]

Pritom je važno istaknuti da se povrat u prijašnje stanje ne može smatrati pravnim lijekom jer, za razliku od pravnih lijekova kojima se odluka napada zbog grešaka u suđenju i/ili postupanju, povratom se samo traži dopuštenje za naknadno poduzimanje propuštene radnje, a odluka se ukida jer je donesena

[10] *Ibid.*
[11] *Ibid.*
[12] *Ibid.*
[13] *Bulka*, op. cit. u bilj. 7., str. 1.
[14] *Ibid.*
[15] *Ibid.*
[16] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 149.
[17] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 390.

zbog tog propuštanja i pri tome se ne ulazi u njezinu utemeljenost po materijalnom pravu.[18]

3. PRETPOSTAVKE ZA POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE

Pretpostavke za povrat u prijašnje stanje nalazimo u odredbama članaka 117., 118. i 119. ZPP-a.[19] Pritom su neke od pretpostavki procesnog karaktera te o njima ovisi dopustivost prijedloga, dok su druge meritornog karaktera te o njima ovisi osnovanost prijedloga.[20] Da bi došlo do primjene pravnog sredstva – povrata u prijašnje stanje, potrebno je da se kumulativno ispune specifične pretpostavke navedene u nastavku rada.

3.1. Propuštanje ročišta ili roka za poduzimanje procesne radnje

Sukladno čl. 117. st. 1. ZPP-a, ako stranka propusti ročište ili rok za obavljanje kakve procesne radnje i zbog toga izgubi pravo na poduzimanje te radnje, sud će toj stranci na njezin prijedlog dopustiti da naknadno obavi tu radnju (povrat u prijašnje stanje) ako ocijeni da postoje opravdani razlozi za propuštanje.[21] Značenje sintagme „propuštanje ročišta" ovisi o volji koju je stranka pritom izričito ili konkludentno iskazala.[22] Primjerice, ako je stranka podnijela podnesak u kojem je, između ostalog, navela da neće pristupiti na predstojeće ročište, ne može kasnije zahtijevati povrat u prijašnje stanje zbog nedolaska na ročište budući da se u tom slučaju ne može smatrati da je stranka propustila ročište jer očito nije imala

[18] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 148.-149.
[19] *Artuković Tomislav/Turkalj Josip*, Dopustivost preinake prijedloga za povrat u prijašnje stanje, Informator, 27.03.2017., br. 6463., str. 1.
[20] *Ibid.*
[21] *Borić Željko*, Povrat u prijašnje stanje, Informator, 26.04.2014., br. 6275., str. 1.
[22] *Ibid.*

namjeru pristupiti na ročište.[23] Povrat nije dopušten zbog propuštanja radnje čije je izvođenje vezano uz određeni stadij u postupku nezavisno od proteka određenog roka ili ročišta.[24] Povrat se može dopustiti samo zbog propuštanja prekluzivnih i procesnih rokova.[25] Upravo iz tog razloga u praksi se zauzelo stajalište da se ne može tražiti povrat zbog zakašnjelog podnošenja zahtjeva za naknadu troškova budući da je isti materijalnopravne naravi.[26] Također, u literaturi se zastupa stajalište da nema mjesta za povrat zbog propuštanja ročišta na kojem se izvodi saslušanje stranaka u svrhu dokaza jer nije riječ o parničnoj radnji koju stranka poduzima u postupku.[27]

3.2. Prekluzija prava

Nužna pretpostavka dopuštenosti prijedloga za povrat u prijašnje stanje je prekluzija prava, odnosno gubitak prava stranke na poduzimanje procesne radnje zbog propuštanja.[28] Navedeno stajalište potvrđeno je i u sudskoj praksi: „Svako propuštanje ročišta, unatoč opravdanim razlozima za propuštanje, ne mora biti osnovom dopustivosti povrata u prijašnje stanje zbog propuštenog ročišta. Tek ako bi na propuštenom ročištu bila poduzeta radnja u ostvarenju nekog prava stranke koja traži povrat zbog takvog propuštanja, sud bi mogao dopustiti zatraženi povrat ako je stranka propuštanjem ročišta izgubila pravo na poduzimanje te radnje (ŽS u Rijeci, Gž 1228/97 od 15. listopada 1997. – ING PSP 1998-8-177).“[29] U suprotnom, ako ne bi došlo do prekluzije prava, stranka ne bi imala pravnog interesa za traženje povrata.[30] Je li stranka izgubila pravo na poduzimanje procesne radnje, ocjenjuje se prema tome može li ona tu radnju

[23] *Ibid.*
[24] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 151.
[25] *Ibid.*
[26] Navedeno prema *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 390.
[27] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 151.
[28] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 1.
[29] *Ibid.*
[30] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 151.

još poduzeti u konkretnoj parnici.[31] Dakle, nije odlučujuće što to može učiniti u novoj parnici.[32] Primjerice, tužitelj može tražiti povrat u prijašnje stanje u slučaju kada je doneseno rješenje o presumiranom povlačenju tužbe zbog propuštanja ročišta.[33] Nadalje, povrat treba dopustiti zbog propuštanja roka za davanje pisanog odgovora na tužbu jer se zbog toga protiv tuženika može donijeti presuda zbog ogluhe koju tuženik ne može pobijati zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.[34] Povrat se može tražiti i zbog propuštanja roka za podnošenje tužbe.[35] Nasuprot tome, povrat nije dopušten zbog propuštanja roka za podnošenje odgovora na pravni lijek jer se nepravodobno podnesen odgovor mora uzeti u obzir sve dok instancijski sud ne donese odluku.[36] U sudskoj praksi zauzeto je stajalište o neosnovanosti prijedloga za povrat u prijašnje stanje zbog propuštenog ročišta za objavu i uručenje presude.[37] Naime, samim propuštanjem tog ročišta stranka ne gubi pravo na preuzimanje pisanog otpravka presude, kao niti pravo na podnošenje žalbe protiv presude.

3.3. Šteta uzrokovana stranci

Da bi moglo doći do uspješne upotrebe ovog pravnog sredstva, potrebno je i da je zbog prekluzije za stranku nastala određena šteta koja se sastoji u nemogućnosti da na drugi način ostvari cilj koji je namjeravala ostvariti propuštenom radnjom.[38] Primjera radi, povrat će biti dopušten zbog propuštanja ročišta na kojem je donesena presuda zbog izostanka, ako je tuženik namjeravao osporiti istinitost činjeničnih navoda u tužbi jer stranka u nastavku postupka ni na koji način više nije u

[31] *Ibid.*
[32] *Ibid.*
[33] *Ibid.*
[34] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 390.
[35] *Ibid.*
[36] *Ibid.*
[37] Rješenje Općinskog suda u Zlataru, br. P-178/2019-35 od 7. svibnja 2020.
[38] *Ibid.*

mogućnosti iznijeti novote koje se odnose na meritum stvari.[39] Isto vrijedi i za propuštanje ročišta na kojem je stranka namjeravala istaknuti određene prigovore čije je podnošenje prekludirano, kao što je to primjerice slučaj s prigovorom stvarne nenadležnosti suda (čl. 17. ZPP) ili s prigovorom mjesne nenadležnosti suda (čl. 20. ZPP).[40] Nadalje, povrat je dopušten i zbog propuštanja objektivnog roka za ponavljanje postupka.[41] U pravilu, nema mjesta povratu zbog propuštanja roka za traženje dopunske presude jer se o dijelu zahtjeva o kojem nije presuđeno može pokrenuti nova parnica.[42] No, ako zbog propuštanja podnošenjem nove tužbe tužitelj ne bi sačuvao prekluzivne ili zastarne rokove za ostvarivanje zaštite svojih prava, imao bi pravo na povrat.[43]

3.4. Okolnost da zakon izričito ne isključuje dopustivost povrata

Odredbom čl. 119. ZPP-a propisano je da se neće dopustiti povrat u prijašnje stanje ako je propušten rok za stavljanje prijedloga da se dopusti povrat u prijašnje stanje ili ako je propušteno ročište određeno u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje. Spomenuta odredba odraz je načela *restitutio restitutionis non datur*.[44] Bez ovako formulirane odredbe postojala bi mogućnost da se pravomoćnost sudskih odluka dovodi u pitanje neodređeni broj puta i time zloporabi pravno sredstvo povrata.[45]

U sudskoj praksi zauzeta su sljedeća pravna stajališta o propuštanju ročišta određenog u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje. Izostanak predlagatelja s ročišta određenog u

[39] *Ibid.*
[40] *Ibid.*
[41] *Ibid.*
[42] *Ibid.*
[43] *Ibid.*
[44] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 160.
[45] *Ibid.*

povodu njegova prijedloga za povrat u prijašnje stanje nije razlog za odbijanje prijedloga.[46] Sud je dužan odlučiti o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje i kad predlagatelj nije pristupio na ročište koje je zakazano u povodu prijedloga za povrat.[47] Ako stranka propusti ročište određeno u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje, to nije samo po sebi razlog da sud ne dopusti povrat u prijašnje stanje.[48] Ne može se poistovjetiti izostanak predlagatelja s ročišta određenog u povodu njegova prijedloga za povrat u prijašnje stanje s propuštanjem ročišta određenog u povodu tog prijedloga.[49] Pritom se pod izostankom podrazumijeva fizičko neprisustvovanje predlagatelja na ročištu određenom u povodu njegova prijedloga za povrat.[50] Shodno tome, podnesak predlagatelja upućen prije održavanja tog ročišta u kojem on predlaže održavanje ročišta u njegovoj odsutnosti te ustraje u svom prijedlogu za povrat u prijašnje stanje ne bi implicirao njegovu volju za propuštanjem spomenutog ročišta.[51] Drugim riječima, ročište se može održati u odsutnosti predlagatelja i sud može dopustiti povrat u prijašnje stanje ako na temelju dokaza utvrdi da je do propuštanja s ročišta zbog kojeg se predlaže povrat u prijašnje stanje došlo iz opravdanih razloga.[52] Međutim, ako stranka uz prijedlog nije podnijela dokaze, a izostane s ročišta te prijedlog bude odbijen, ne može zbog propuštanja ročišta tražiti povrat u prijašnje stanje, bez obzira na razloge zbog kojih je propustila ročište.[53] Nedopušteni prijedlog za povrat u prijašnje stanje sudac

[46] VTSRH, Pž-1948/94 od 21. lipnja 1994. – Praxis 2/88., navedeno prema *Borić,* op. cit. u bilj. 21., str. 4.
[47] PSH, Pž 2251/91 od 15. listopada 1991. – PSP 52/177, navedeno prema Borić, op. cit. u bilj. 21., str. 4.
[48] ŽS u Rijeci, Gž 539/98 od 15. travnja 1998. – IO 1/1998-157, navedeno prema Borić, op. cit. u bilj. 21., str. 4.
[49] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 4
[50] *Ibid.*
[51] *Ibid.*
[52] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 162.
[53] *Ibid.*

pojedinac odnosno predsjednik vijeća odbacit će rješenjem, a sukladno čl. 120. st. 1. ZPP-a.[54]

Nadalje, čl. 117. st. 2. ZPP-a određeno je da povrat u prijašnje stanje nije dopušten ni ako se propuštanje stranke može pripisati bitnoj povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek. Time se postavlja jasno razgraničenje između razloga za povrat u prijašnje stanje i onih za pravne lijekove, u prvom redu za žalbu.[55] Ako je do propuštanja stranke došlo zbog greške suda, posljedice tog propuštanja je potrebno sanirati pravnim lijekovima u povodu kojih će viši sud sankcionirati grešku nižeg suda, ostvarujući pritom kontrolu njegova postupanja i utječući time na zakonitu primjenu procesnog prava.[56] U tom smislu, okolnost da je stranka izostala s ročišta zbog toga što nije primila poziv, ne predstavlja razlog za povrat u prijašnje stanje, već može predstavljati samo razlog za žalbu.[57] Naime, razlog za povrat u prijašnje stanje ne može biti povreda postupka koju je učinio sud u vidu nepravilnog dostavljanja, nego događaj koji je spriječio stranku da pristupi ročištu ili obavi u propisanom roku određenu radnju u postupku zbog kojeg je izgubila pravo na poduzimanje te radnje.[58] Ako bi sud usvojio prijedlog za povrat u prijašnje stanje, iako se radi o bitnoj povredi odredaba parničnog postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek, bila bi dopuštena žalba protiv rješenja kojim se usvojio taj prijedlog, a što proizlazi iz čl. 122. ZPP-a.[59]

[54] *Ibid.*
[55] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 156.
[56] *Ibid.*
[57] *Ibid.*
[58] *Ibid.*
[59] *Ibid.*

3.5. Opravdani razlozi

Sadržaj pretpostavke „opravdani razlozi" utvrđuje se po pravilima o tumačenju pravnih standarda.[60] Razlog za povrat može biti svaki događaj ozbiljnije prirode koji razumno predstavlja smetnju za stranku da poduzme neku radnju.[61] Pritom će razlog biti opravdan ako ga stranka nije skrivila svojim ponašanjem, odnosno ako se može pripisati slučaju koji joj se dogodio.[62] Je li razlog opravdan, sud treba prosuđivati u svakom pojedinom slučaju, uzimajući u obzir osobna svojstva stranke te sve ostale relevantne okolnosti.[63]

Dvije su temeljne odrednice kojih bi se sud pritom trebao pridržavati: da se opravdani razlog odnosi na stranku koja podnosi prijedlog za povrat u prijašnje stanje te da ne dopusti povrat u prijašnje stanje ako se propuštanje stranke može pripisati bitnoj povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek.[64] Riječ je o diskrecijskom pravu suda, odnosno pravu na izbor između mogućih rješenja.[65] Međutim, diskrecija suda je ograničena – mora se kretati u stanovitom okviru, a odluka mora biti temeljito obrazložena.[66] U praksi je sporno sudsko procjenjivanje opravdanosti razloga za dopuštanje povrata u prijašnje stanje.[67] Razlog tome je, između ostalog, i praktična nedostupnost revizijskog suda u tim stvarima, čime je onemogućeno dobivanje relevantnih presedana koji bi mogli biti stabilnijim putokazom za ujednačenost sudske prakse.[68]

U nastavku će se razmotriti slučaj iz jedne revizijske odluke u povodu revizije koju je podnio tuženik protiv pravomoćnog rješenja o odbijanju prijedloga za povrat u

---

[60] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 391.
[61] *Ibid.*
[62] *Ibid.*
[63] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 152.
[64] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 2.
[65] *Giunio Miljenko A.*, Ne/opravdanost razloga za povrat u prijašnje stanje, Informator, 03.12.2014., br. 6338., str. 2.
[66] *Ibid.*
[67] *Ibid.*
[68] *Ibid.*

prijašnje stanje te protiv rješenja o odbačaju žalbe protiv presude zbog izostanka.[69] Vrhovni sud odbacio je reviziju protiv rješenja o odbijanju prijedloga za povrat u prijašnje stanje kao nedopuštenu, a reviziju protiv rješenja o odbačaju žalbe protiv presude zbog izostanka odbio je kao neosnovanu.[70] Naime, tuženik je podnio prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog propuštenog roka za žalbu na primljenu presudu zbog izostanka, koji je obrazložio time da je tri dana prije isteka roka za žalbu morao žurno otputovati u V. zbog teške bolesti članova obitelji, s namjerom povratka dan prije isteka žalbenog roka.[71] Međutim, u toj namjeri, kao i u namjeri podnošenja pravodobne žalbe na presudu, bio je spriječen vlastitom iznenadnom bolešću koja ga je zatekla u V., tako da se u O. vratio tek treći dan nakon isteka roka za žalbu, nakon čega je sljedećeg dana podnio prijedlog za povrat i žalbu.[72] Sudovi su odbili prijedlog za povrat u prijašnje stanje te, posljedično, odbacili žalbu protiv presude zbog izostanka kao nepravodobnu, »ocijenivši, u bitnom, da tuženik odlaskom na put samo tri dana prije istjecanja roka za žalbu nije ni imao namjeru ulagati žalbu protiv presude zbog izostanka, te da je na relativno dugom putu njegova bolest bila predvidiva, pa iako prihvaća liječničku dokumentaciju kao vjerodostojnu, smatra da je tuženik u nastaloj situaciji mogao telefonom angažirati punomoćnika, a ne čekati zadnji dan za ulaganje žalbe«.“[73] Vrhovni sud donio je odluku o odbačaju, odnosno odbijanju revizije pozivajući se na postupovne razloge.[74] U literaturi se ocijenilo da je nedopustivo da sud izvede zaključak o tome da stranka nije ni imala namjeru podnošenja žalbe iz toga što su joj preostala još tri dana za podnošenje žalbe na presudu.[75] Ocijenilo se da je još apsurdnija teza »da

[69] Rješenje VSRH, br. Rev-1073/00-2 od 5. veljače 2003., navedeno prema *Giunio*, op. cit. u bilj. 64., str. 2.
[70] *Giunio*, op. cit. u bilj. 65., str. 2.
[71] *Ibid.*
[72] *Ibid.*
[73] *Ibid.*
[74] *Ibid.*
[75] *Ibid.*

je na relativno dugom putu njegova bolest bila predvidiva«.[76] Ta se ocjena obrazložila time da nije opravdano očekivati preventivnu pravnu aktivnost stranke zbog predviđanja vlastite bolesti.[77] Istaklo se da to nije ni pravno ni ljudski opravdano, i da je to posebno dvojbeno sa stajališta ljudskih i ustavnih prava.[78] Nije ni opravdano očekivati od bolesnog čovjeka koji je daleko od kuće i dokumentacije te daleko od mogućnosti da nasumce izabranom punomoćniku suvislo i temeljito obrazloži razloge žalbe.[79]

Posve drugi pristup ocjeni bolesti kao razloga za opravdanost povrata u prijašnje stanje pokazao je Visoki trgovački sud u svojem Rješenju br. Pž-2859/93 od 15. ožujka 1994., ukidajući prvostupanjsko rješenje kojim je prijedlog bio odbijen.[80] „Odbijajući prijedlog za povrat, prvostupanjski je sud »uzeo u obzir karakter bolesti« (gripa) i okolnost »da je u to vrijeme u kancelariji punomoćnika bila i tajnica, pa se može opravdano zaključiti da je na strani tužitelja postojala mogućnost iznalaženja načina da se žalbeni rok održi«.“[81] „Drugostupanjski je sud ukinuo rješenje suda prvog stupnja, ukazavši na to da »nije na sudu da cijeni karakter bolesti ni je li u vrijeme istjecanja roka za podnošenje žalbe nastupilo poboljšanje. Sud prvog stupnja trebao je utvrditi bilo saslušanjem punomoćnika bilo na drugi način (potvrda liječnika) jesu li punomoćnici tužitelja bili bolesni i prema tome spriječeni, ili nisu, tj. jesu li postojali opravdani razlozi za propuštanje. Sud prvog stupnja nije izveo bilo kakve dokaze, već je naprosto ocijenio da opravdani razlozi ne postoje«.“[82] Visoki trgovački sud ocijenio je to kao bitnu povredu odredaba parničnog

[76] *Ibid.*
[77] *Ibid.*
[78] *Ibid.*
[79] *Ibid.*
[80] Navedeno prema *Giunio*, op. cit. u bilj. 65., str. 2.
[81] *Giunio*, op. cit. u bilj. 65., str. 2.
[82] *Giunio*, op. cit. u bilj. 65., str. 3.

postupka jer nisu bili navedeni razlozi o odlučnim činjenicama koje bi omogućile ispitivanje rješenja.[83]

U sljedećem slučaju iz sudske prakse koji će biti preispitan ovršenik je pravodobno, preporučenom poštanskom pošiljkom uputio prigovor naslovivši ga na javnog bilježnika koji je izdao rješenje o ovrsi, ali je pogriješio u oznaci ulice.[84] Vraćeno pismo ovršenik je odmah ponovno poslao, uz navođenje ispravne adrese te prilažući prijedlog za povrat u prijašnje stanje.[85] Sud prvog stupnja odbio je prijedlog i odbacio prigovor uz obrazloženje: da se »ne može sa sigurnošću utvrditi o kakvom se pismenu radi, budući da to nije nigdje naznačeno«; da pošiljateljeva pogreška u oznaci adrese nije opravdan razlog za povrat u prijašnje stanje jer da se »ne može očekivati od Hrvatske pošte da provjerava točnu adresu primatelja«.[86] Sud drugog stupnja odbio je ovršenikovu žalbu prihvaćajući spomenute razloge.[87] Nijedan propis ne nameće dužnost adresantu pismena koje se odnosi na procesnu radnju s prekluzivnim rokom da mora imati dokaz o sadržaju pošiljke koja nije uredno stigla adresatu.[88] Naprotiv, ZPP izričito upućuje na slanje podnesaka preko pošte preporučenom pošiljkom.[89] „Potvrda o predaji preporučene pošiljke", kao niti međunarodni obrazac za preporuku s povratnicom ne uključuje oznaku sadržaja pošiljke.[90] Također, netočno je da se od Hrvatske pošte ne može očekivati da utvrđuje adresu adresata ako je ona manjkavo ili netočno navedena, ali lako utvrdiva.[91] U Općim uvjetima za obavljanje univerzalnih poštanskih usluga uređena je obveza Hrvatske pošte u slučaju

---

[83] *Ibid.*
[84] *Giunio Miljenko A.*, Prekluzija, restitucija i deluzija – opravdanost razloga za povrat u prijašnje stanje, Pravo u gospodarstvu, vol. 53., 2014., br. 6., str. 1256.
[85] *Ibid.*
[86] *Giunio*, op. cit. u bilj. 84., str. 1256.-1257.
[87] *Giunio*, op. cit. u bilj. 84., str. 1257.
[88] *Ibid.*
[89] *Ibid.*
[90] *Ibid.*
[91] *Ibid.*

»neuručivih pošiljaka«.[92] U tom slučaju Hrvatska pošta je ovlaštena, prema potrebi i komisijski, otvoriti pošiljku radi utvrđivanja adrese primatelja.[93] U konkretnom slučaju pošiljka nije ni bila neuručiva jer je adresat bio javni bilježnik pa je utvrđivanje primateljeve adrese bilo zaista jednostavno.[94]

U sudskoj praksi prihvaćeni su kao opravdani sljedeći razlozi: dostava presude neukoj stranci bez pouke o pravnom lijeku[95], kvar na automobilu kojim stranka ide u sud[96], omaška odvjetnika koji je žalbu uputio običnim pismom[97], bolest stranke zbog koje je vezana uz postelju izvan sjedišta suda[98].

Suprotno tome, u sudskoj praksi kao opravdani razlozi nisu ocijenjeni: nepropisno parkiran automobil koji je zastupniku po zakonu tužitelja onemogućio izlaz s parkirališta i pravovremen dolazak na glavnu raspravu[99], pogrešno evidentiranje termina ročišta od strane punomoćnika tužitelja i posljedično propuštanje tog ročišta[100], prometna gužva i nemogućnost parkiranja u centru grada[101], istovremena nazočnost na drugom ročištu kod drugog suda punomoćnice tužitelja[102], neodgodiva poslovna obveza zamjenika tužiteljevog punomoćnika zbog koje nije bio u mogućnosti pristupiti ročištu[103], nepoznavanje hrvatskih propisa i nerazumijevanje jezika[104], neredovito provjeravanje eKomunikacije i okolnost da je zaprimljena pošta

[92] *Giunio*, op. cit. u bilj. 84., str. 1257.-1258.
[93] *Giunio*, op. cit. u bilj. 84., str. 1258.
[94] *Ibid.*
[95] VsH Gž 2084/59 – NZ 3-6/259, navedeno prema *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 391.
[96] Os Bjelovar Gž 1896/73 – NZp 5/74-35, navedeno prema *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 391.
[97] VsH Gž 596/80 – NZp 18/81-72, navedeno prema *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 391.
[98] VsSr Gž 4551/62 – JJKP 162, navedeno prema *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 391.
[99] Rješenje VTSRH, br. Pž 940/2022-2 od 21. ožujka 2022.
[100] Rješenje ŽS u Šibeniku, br. Gž 324/2021-2 od 14. travnja 2021.
[101] Rješenje VTSRH, br. Pž-3541/2021-2 od 27. srpnja 2021.
[102] Rješenje ŽS u Bjelovaru, br. Gž 513/2021-4 od 30. travnja 2021.
[103] Rješenje VTSRH, br. Pž-9217/12-3 od 24. siječnja 2013.
[104] Rješenje VTSRH, br. Pž-4714/2021-3 od 6. lipnja 2022.

ušla u tuženikovu neželjenu poštu[105], propuštanje obavljanja dostave punomoćnicima na adresu koja je naznačena u podnescima[106].

3.6. Prijedlog stranke

O povratu sud ne odlučuje po službenoj dužnosti, odnosno potrebno je da stranka izričito predloži da joj se dopusti naknadno izvršenje propuštene procesne radnje.[107] Zakonski zastupnik i punomoćnik stranke te umješač mogu tražiti povrat u prijašnje stanje pod istim uvjetima kao i stranka.[108] Prijedlog za povrat u prijašnje stanje mora sadržavati sve podatke kao i drugi podnesci te, uz to, treba biti činjenično i dokazno potkrijepljen kako glede činjenica koje se odnose na pravovremenost i dopuštenost prijedloga, tako i glede činjenica koje se odnose na osnovanost prijedloga.[109] Ako prijedlog ne bi bio razumljiv ili ne bi sadržavao sve što je potrebno da bi se po njemu postupilo, tada će ga sud predlagatelju vratiti na ispravak, odnosno dopunu.[110] U praksi podnositelji zahtjeva ponekad mijenjaju podneseni prijedlog za povrat u prijašnje stanje.[111] To je moguće učiniti do proteka subjektivnog i objektivnog roka za podnošenje prijedloga.[112] Međutim, takva preinaka može bitno utjecati na ocjenu osnovanosti prijedloga jer je mala vjerojatnost da podnositelj prijedloga može iznijeti uvjerljive razloge za izmjenu činjeničnih navoda ili preinaku prijedloga, čime se izlaže velikom riziku da će njegov prijedlog biti odbijen.[113] Nakon proteka subjektivnog ili objektivnog roka za podnošenje prijedloga, više nije moguće mijenjati činjenične

[105] Rješenje OS u Zlataru, br. Pr-26/2022.-12. od 26. kolovoza 2022.
[106] Rješenje TS u Splitu, br. P-185/2023 od 23. veljače 2024.
[107] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 155.
[108] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 150.
[109] *Artuković/Turkalj*, op. cit. u bilj. 19., str. 1.
[110] *Ibid.*
[111] *Artuković/Turkalj*, op. cit. u bilj. 19., str. 3.
[112] *Ibid.*
[113] *Ibid.*

navode i preinačavati prijedlog jer je rok za podnošenje prijedloga prekluzivan.[114] Ako bi ipak došlo do preinake prijedloga nakon proteka roka za podnošenje prijedloga, u literaturi se smatra da bi tako preinačeni prijedlog u trenutku preinake postao nepravovremen pa bi ga sud trebao odbaciti.[115]

3.7. Zakonski rokovi

Da bi se prijedlog za povrat u prijašnje stanje uzeo u meritorno razmatranje, potrebno je da je povrat zatražen u zakonskom roku.[116] Pravo na podnošenje spomenutog prijedloga vezano je uz dva zakonska roka – subjektivni i objektivni.[117] Subjektivni rok traje osam dana, a njegov početak računa se od dana kad je prestao razlog koji je uzrokovao propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje – od dana kad je za to saznala (čl. 118. st. 2. ZPP).[118] Ipak, u slučaju da je stranka u pozivu za poduzimanje neke parnične radnje ili u pozivu za ročište bila upozorena na posljedice propuštanja, smatrat će se da je saznala za propuštanje onoga dana kojega je istekao rok u kojemu je radnju trebala poduzeti, odnosno onoga dana kojega je održano ročište na koje je pozvana (čl. 118. st. 3. ZPP).[119] Riječ je o neoborivoj zakonskoj presumpciji.[120] Tako će se smatrati da je tuženik saznao za posljedice propuštanja da u roku podnese odgovor na tužbu ili da dođe na prvo ročište ako mu tužba nije bila dostavljena radi odgovora onoga dana kojega je istekao rok za davanje odgovora, odnosno onoga dana kojega je ročište trebalo biti održano – pod uvjetom da je bio upozoren na pravne posljedice propuštanja.[121] Objektivni rok se računa od dana propuštanja, a iznosi dva mjeseca (čl. 118. st. 4. ZPP),

[114] *Ibid.*
[115] *Ibid.*
[116] *Artuković/Turkalj*, op. cit. u bilj. 19., str. 1.
[117] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 391.
[118] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 3.
[119] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 157.
[120] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 3.
[121] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 392.

odnosno u trgovačkim sporovima trideset dana (čl. 500. ZPP).[122] Nakon njegova proteka ne može se više tražiti povrat u prijašnje stanje.[123] Pritom je važno istaknuti da je protekom objektivnog roka isključeno svako računanje subjektivnog roka, i to neovisno o tome što subjektivni rok još nije protekao ili možda nije ni počeo teći.[124] Također, ako istekne subjektivni rok, pravo na povrat prestaje, bez obzira na to što objektivni rok možda još teče.[125] Ako prijedlog bude podnesen nakon proteka subjektivnog ili objektivnog roka, sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća odbacit će ga rješenjem kao nepravovremenog (čl. 121. st. 1. ZPP).[126]

4. POSTUPAK U POVODU PRIJEDLOGA

Prijedlog za povrat podnosi se sudu kod kojega je trebalo obaviti propuštenu radnju (čl. 118. st 1. ZPP). Riječ je o remonstrativnom pravnom sredstvu, s obzirom na to da je prvostupanjski sud kojemu se prijedlog u pisanom obliku podnosi, nadležan za odlučivanje o istom.[127]

U prijedlogu je potrebno navesti razlog propuštanja, a ako se ne radi o općepoznatoj činjenici, moraju se predložiti i odgovarajući dokazi.[128]

Ako se povrat predlaže zbog propuštanja roka, predlagač je dužan istovremeno s podnošenjem prijedloga obaviti i propuštenu radnju (čl. 118. st. 5. ZPP). Pritom se propuštena radnja poduzima uvjetno – bit će relevantna ako sud prihvati prijedlog za povrat.[129] Primjerice, ako je propušten rok za izjavljivanje žalbe, predlagatelj je dužan istovremeno s prijedlogom za povrat

[122] *Artuković/Turkalj*, op. cit. u bilj. 19., str. 2.
[123] *Ibid.*
[124] *Ibid.*
[125] *Ibid.*
[126] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 159.
[127] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 157.
[128] *Ibid.*
[129] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 392.

podnijeti i žalbu.[130] Dvojbena je procesnopravna posljedica neobavljanja propuštene radnje istodobno s podnošenjem prijedloga za povrat.[131] Neki autori smatraju da bi sud morao vratiti radi dopune prijedlog uz koji nije priložen podnesak koji sadrži propuštenu parničnu radnju[132], dok drugi tvrde da je sud ovlašten takav prijedlog *a limine* odbaciti kao nedopušten.[133]

Inače prije svega, sud koji odlučuje o prijedlogu za povrat treba ispitati njegovu pravovremenost i dopuštenost.[134] Nepravovremene i nedopuštene prijedloge za povrat odbacit će sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća rješenjem (čl. 121. st. 1. ZPP). Ako nađe da se o prijedlogu može meritorno raspravljati, sud će zakazati ročište, osim ako su činjenice na kojima se temelji prijedlog općepoznate (čl. 121. st. 2. ZPP).[135]

Na ročištu je sud ovlašten, ali i dužan izvesti dokaze koje predloži stranka u svom prijedlogu za povrat.[136] Odlučivanje o prijedlogu za povrat bez održavanja ročišta, kad je ono propisano, može predstavljati relativno bitnu povredu parničnog postupka.[137] Sud će donijeti odluku o prijedlogu i kad nijedna stranka ne dođe na ročište.[138] Izostanak predlagatelja s ročišta zakazanog povodom prijedloga za povrat nije razlog za odbijanje prijedloga.[139] U toj situaciji sud bi bio dužan odlučiti o prijedlogu temeljem navoda iz prijedloga i odgovora na prijedlog.[140] Bitno je istaknuti da sud po službenoj dužnosti ne pazi samo na pravovremenost i dopuštenost prijedloga, već i na njegovu osnovanost, obzirom da su pretpostavke za povrat

---

[130] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 159.
[131] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 4.
[132] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 160.; *Artuković/Turkalj*, op. cit. u bilj. 19., str. 2.
[133] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 4.
[134] *Turkalj Josip/Artuković Tomislav*, Dopustivost preinake prijedloga za povrat u prijašnje stanje, Hrvatska pravna revija, 2012., br. 11., str. 77.
[135] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2,. str. 392.
[136] *Bulka*, op. cit. u bilj. 7., str. 3.
[137] *Ibid.*
[138] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 392.
[139] *Ibid.*
[140] *Turkalj/Artuković*, op. cit. u bilj. 134., str. 77.

utvrđene prisilnim propisima te nije relevantna dispozicija stranaka o njihovu postojanju.[141] O postojanju pretpostavki za povrat sud odlučuje po pravilima o vjerojatnosti – dovoljno je da sud dođe do uvjerenja da je vjerojatno da određene činjenice postoje ili ne postoje.[142] Pritom sud ocjenjuje samo procesne pretpostavke za povrat, a ne može se upuštati u ocjenu hoće li stranka kojoj dopusti povrat moći postići bolju odluku od one koju će ukinuti po sili zakona.[143]

Nakon održanog ročišta, sud rješenjem može dopustiti povrat u prijašnje stanje ili odbiti prijedlog za povrat u prijašnje stanje.[144] Tako će sud odbiti prijedlog ako razlozi zbog kojih je zatražen povrat nisu opravdani.[145]

U pravilu, prijedlog za povrat ne utječe na tijek parnice, ali sud može odlučiti da se postupak prekine do pravomoćnosti rješenja o prijedlogu (čl. 120. st. 1. ZPP).[146] Zakon ne utvrđuje kriterije za prekid, ali u pravnoj teoriji zastupljeno je stajalište da se za određivanje prekida kumulativno trebaju ispuniti tri uvjeta: postojanje opasnosti da će se bez prekida osujetiti svrha povrata; vjerojatnost da će prijedlog za povrat biti usvojen; nenastupanje znatne štete predlagateljevom protivniku.[147] Ako je sud donio odluku da se postupak prekine, a pred višim je sudom u tijeku postupak u povodu žalbe, obavijestit će se viši sud o toj odluci (čl. 120. st. 2. ZPP). Kad viši sud od suda prvog stupnja primi obavijest o prekidu postupka, trebao bi zastati s rješavanjem o pravnom lijeku dok odluka po prijedlogu za povrat ne postane pravomoćna.[148]

---

[141] *Ibid.*
[142] *Ibid.*
[143] *Bulka Zinka*, Povrat u prijašnje stanje, Pravo i porezi, 2011., br. 5., str. 60.
[144] *Ibid.*
[145] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 392.
[146] *Bulka*, op. cit. u bilj. 7., str. 3.
[147] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 163.
[148] *Ibid.*

5. PRAVNE POSLJEDICE POVRATA U PRIJAŠNJE STANJE

Kad sud dopusti povrat u prijašnje stanje, parnica se vraća u stanje u kojem se nalazila prije propuštanja i ukidaju se sve odluke koje je sud zbog propuštanja donio (čl. 117. st. 3. ZPP). Odluke se ukidaju po sili zakona.[149] U slučaju kada je povrat zatražen zbog propuštanja roka, sud će, ako je predlagatelj uz prijedlog poduzeo propuštenu radnju, nastaviti parnicu uzimajući u obzir i tu radnju kao pravodobno poduzetu, dok u situaciji kada je povrat zatražen zbog propuštanja ročišta, ročište će se ponovno održati i stranka će na tom ročištu biti u mogućnosti poduzeti radnju koju je ranije propustila poduzeti.[150] Odluka suda o dopuštanju povrata je konstitutivnog značaja – njezini učinci nastupaju *ex nunc*.[151]

6. PRAVNI LIJEKOVI

Protiv rješenja kojim se prihvaća prijedlog za povrat u prijašnje stanje načelno nije dopuštena žalba (čl. 122. ZPP).[152] Naime, povrat, kao *remedium aequitatis*, uspostavlja poremećenu ravnotežu među strankama pa ako je suprotna strana u pravu, ona neće biti oštećena jer će u nastavku postupka uspjeti.[153]

Ipak, i protiv rješenja o usvajanju prijedloga žalba je dopuštena u tri slučaja: ako je povrijeđeno načelo *restitutio restitutionis non datur*, odnosno ako je prijedlog usvojen u slučaju kada se nije mogao zahtijevati povrat zbog toga što je propušten rok za stavljanje prijedloga da se dopusti povrat ili je propušteno ročište određeno u povodu prijedloga; ako je prijedlog za povrat nepravodobno podnesen; ako je prijedlog prihvaćen, unatoč tome što se propuštanje stranke moglo

[149] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 392.-393.
[150] *Artuković/Turkalj*, op. cit. u bilj. 19., str. 3.
[151] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 2.
[152] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 5.
[153] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 3.

pripisati bitnoj povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek (usp. čl. 122. ZPP).[154]

A contrario, protiv rješenja prvostupanjskog suda kojim se prijedlog odbacuje ili odbija dopuštena je posebna žalba.[155] Revizija nije dopuštena protiv drugostupanjskog rješenja kojim je potvrđeno rješenje prvostupanjskog suda o odbacivanju ili odbijanju prijedloga jer se njime postupak pravomoćno ne završava.[156]

7. TROŠKOVI POSTUPKA

Stranka koja traži povrat u prijašnje stanje dužna je protivnoj stranci naknaditi troškove postupka izazvane propuštanjem i odlučivanjem o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje neovisno o ishodu spora (čl. 122.a reč. 1. ZPP). Riječ je o posebnom slučaju prava na naknadu parničnih troškova utemeljenom na načelu odgovornosti za krivnju *(načelo culpae)*.[157] O zahtjevu protivne stranke za naknadu troškova postupka sud je dužan odlučiti rješenjem bez odgode, neovisno o odluci o glavnoj stvari (čl. 122.a reč. 2. ZPP). Protiv toga rješenja posebna žalba nije dopuštena, a ovrha se na temelju njega može tražiti prije njegove pravomoćnosti (čl. 122.a reč. 3. ZPP).[158] Iznimno, ako bi razlog zbog kojega se traži povrat bio uzrokovan krivnjom protivne strane ili slučajem koji joj se dogodio, ta bi stranka bila dužna naknaditi troškove koje bi zbog toga pretrpjela stranka koja je zatražila povrat.[159] U opisanoj situaciji, osnovno pravilo koje je mjerodavno za naknadu posebnih troškova

[154] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 167.
[155] *Ibid.*
[156] *Bulka Zinka*, Parnični postupak – ovršni postupak, Hrvatska pravna revija, 2011., br. 7.-8., str. 94.
[157] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 168.
[158] *Dika Mihajlo*, O nekim posebnim slučajevima separatnog odlučivanja o naknadi parničnih troškova u: Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 42., 2021., br. 2., str. 270.
[159] *Dika*, op. cit. u bilj. 158., str. 271.

izazvanih restitucijskim prijedlogom, utemeljeno na načelu presumirane objektivne uzročnosti, bilo bi korigirano načelima dokazane krivnje ili objektivne uzročnosti.[160]

8. KONTUMACIJSKE PRESUDE

Kada sud donese presudu zbog ogluhe ili presudu zbog izostanka, tuženik ima mogućnost izjaviti žalbu protiv te presude ili podnijeti prijedlog za povrat u prijašnje stanje.[161] Ako su tuženika opravdani razlozi spriječili da ospori tužbeni zahtjev poričući istinitost činjeničnih navoda u tužbi, treba mu priznati pravo da prijedlogom za povrat u prijašnje stanje otkloni štetu koju na drugi način ne bi mogao izbjeći, jer se žalba protiv spomenutih presuda ne može podnijeti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, što posljedično dovodi do prekluzije prava tuženika da u nastavku postupka iznosi novote u pogledu merituma stvari.[162] U sudskoj praksi prisutna je praktična primjena pravnog sredstva povrata u prijašnje stanje protiv presude zbog izostanka te stanovita blagonaklonost sudova prema prihvaćanju ovog pravnog sredstva kao pravnog lijeka o kojem odlučuje sud koji je donio presudu zbog izostanka.[163] Poznati su slučajevi u kojima sud prethodno rješenjem utvrdi da se žalba protiv presude zbog izostanka smatra prijedlogom za povrat u prijašnje stanje, nakon čega postupak teče s ciljem da se utvrdi utemeljenost takva prijedloga.[164] Sud postupa na ovaj način čak i kada tuženik pobija presudu zbog izostanka zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, u kojem je slučaju sud dužan utvrditi da je takva žalba nedopuštena i odbaciti je rješenjem.[165] Dakle, sud, u pravilu, postupa kao da

[160] *Ibid.*
[161] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 169.
[162] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 170.
[163] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 171.
[164] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 172.
[165] *Ibid.*

je podnesen prijedlog za povrat u prijašnje stanje.[166] Prilikom odlučivanja o utemeljenosti prijedloga za povrat u prijašnje stanje, sud se često ne upušta u utvrđivanje opravdanosti prijedloga, nego rješenjem dopušta povrat i ukida presudu zbog izostanka.[167]

9. ZAKLJUČAK

Povrat u prijašnje stanje je specifično pravno sredstvo kojim se stranci koja je iz opravdanih razloga propustila ročište ili rok za poduzimanje procesne radnje i zbog toga izgubila pravo na njezino poduzimanje, na njezin prijedlog dopušta naknadno obavljanje te radnje vraćanjem parnice u stanje prije propuštanja i ukidanjem svih odluka koje je sud donio zbog propuštanja.[168] Svrha spomenutog instituta je otklanjanje posljedica strogosti i nepravednosti odredaba o prekluziji kada bi se primjenjivale i prema strankama koje opravdano nisu mogle poduzeti namjeravanu procesnu radnju.[169] Da bi došlo do primjene pravnog sredstva – povrata u prijašnje stanje, potrebno je da se kumulativno ispune specifične pretpostavke: da je stranka propustila ročište ili rok za poduzimanje procesne radnje, zbog čega je izgubila pravo na poduzimanje te radnje; da je zbog prekluzije za stranku nastala određena šteta; da zakon izričito ne isključuje dopustivost povrata; da postoje opravdani razlozi za propuštanje; da stranka predloži da joj se dopusti da propuštenu radnju naknadno poduzme; da je povrat zatražen u zakonskom roku.[170] ZPP isključuje mogućnost povrata u prijašnje stanje u slučaju povrede načela *restitutio restitutionis non datur* te ako se propuštanje stranke može pripisati bitnoj povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek. Kad sud dopusti

[166] *Ibid.*
[167] *Ibid.*
[168] Čizmić, op. cit. u bilj. 1., str. 149.
[169] Triva/Dika, op. cit. u bilj. 2., str. 390.
[170] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 390.-391.

povrat u prijašnje stanje, parnica se vraća u stanje u kojem se nalazila prije propuštanja, a odluke koje je sud donio nakon propuštanja ukidaju se po sili zakona.[171] Protiv rješenja kojim se prihvaća prijedlog za povrat u prijašnje stanje načelno nije dopuštena žalba.[172] Ipak, i protiv rješenja o usvajanju prijedloga žalba je dopuštena u tri slučaja: ako je povrijeđeno načelo *restitutio restitutionis non datur*; ako je prijedlog za povrat nepravodobno podnesen; ako je prijedlog prihvaćen, unatoč tome što se propuštanje stranke moglo pripisati bitnoj povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek.[173] *A contrario*, protiv rješenja prvostupanjskog suda kojim se prijedlog odbacuje ili odbija dopuštena je posebna žalba.[174] Stranka koja traži povrat u prijašnje stanje dužna je protivnoj stranci naknaditi troškove postupka izazvane propuštanjem i odlučivanjem o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje neovisno o ishodu spora (čl. 122.a reč. 1. ZPP). Zaključno, institut povrata u prijašnje stanje opravdan je u slučajevima kada bi se odredbe o prekluziji pokazale kao stroge i nepravedne. Pritom valja biti oprezan u primjeni kako se navedeni institut ne bi prometnuo u instrument za zloporabu procesnih ovlaštenja u evazivne i dilatorne svrhe. Radi toga je važno da se opravdanost razloga za povrat u prijašnje stanje u sudskoj praksi ne tumači ni previše ekstenzivno ni previše restriktivno.

[171] *Triva/Dika*, op. cit. u bilj. 2., str. 392.-393.
[172] *Borić*, op. cit. u bilj. 21., str. 5.
[173] *Čizmić*, op. cit. u bilj. 1., str. 167.
[174] *Ibid.*

PRAVNI IZVORI

1. Zakoni

- Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23

2. Sudske odluke

- *Općinski sud u Bjelovaru*

Os Bjelovar Gž 1896/73 – NZp 5/74-35

- *Općinski sud u Zlataru*

Rješenje Općinskog suda u Zlataru, br. P-178/2019-35 od 7. svibnja 2020.

Rješenje OS u Zlataru, br. Pr-26/2022.-12. od 26. kolovoza 2022.

- *Privredni sud Hrvatske*

PSH, Pž 2251/91 od 15. listopada 1991. – PSP 52/177

- *Trgovački sud u Splitu*

Rješenje TS u Splitu, br. P-185/2023 od 23. veljače 2024.

- *Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*

Rješenje br. Pž-2859/93 od 15. ožujka 1994.

VTSRH, Pž-1948/94 od 21. lipnja 1994. – Praxis 2/88.

Rješenje VTSRH, br. Pž-9217/12-3 od 24. siječnja 2013.

Rješenje VTSRH, br. Pž-3541/2021-2 od 27. srpnja 2021.

Rješenje VTSRH, br. Pž 940/2022-2 od 21. ožujka 2022.

Rješenje VTSRH, br. Pž-4714/2021-3 od 6. lipnja 2022.

- *Vrhovni sud Republike Hrvatske*

VsH Gž 2084/59 – NZ 3-6/259

VsH Gž 596/80 – NZp 18/81-72

Rješenje VSRH, br. Rev-1073/00-2 od 5. veljače 2003.

- *Županijski sud u Bjelovaru*

Rješenje ŽS u Bjelovaru, br. Gž 513/2021-4 od 30. travnja 2021.

- *Županijski sud u Rijeci*

ŽS u Rijeci, Gž 1228/97 od 15. listopada 1997. – ING PSP 1998-8-177

ŽS u Rijeci, Gž 539/98 od 15. travnja 1998. – IO 1/1998-157

- *Županijski sud u Šibeniku*

Rješenje ŽS u Šibeniku, br. Gž 324/2021-2 od 14. travnja 2021.

LITERATURA

Artuković Tomislav/Turkalj Josip, Dopustivost preinake prijedloga za povrat u prijašnje stanje, Informator, 27.03.2017., br. 6463., str. 1-7.

Borić Željko, Povrat u prijašnje stanje, Informator, 26.04.2014., br. 6275., str. 1-7.

Bulka Zinka, Povrat u prijašnje stanje, Pravo i porezi, 2011., br. 5., str. 58-61.

Bulka Zinka, Povrat u prijašnje stanje, Informator, 01.06.2011., br. 5972., str. 1-6.

Bulka Zinka, Parnični postupak – ovršni postupak, Hrvatska pravna revija, 2011., br. 7.-8., str. 91-95.

Čizmić Jozo, Povrat u prijašnje stanje u hrvatskom parničnom postupku, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26, 2005., br. 1., str. 147-174.

Dika Mihajlo, O nekim posebnim slučajevima separatnog odlučivanja o naknadi parničnih troškova, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 42, 2021., br. 2., str. 263-282.

Giunio Miljenko A., Prekluzija, restitucija i deluzija – opravdanost razloga za povrat u prijašnje stanje, Pravo u gospodarstvu, vol. 53., 2014., br. 6., str. 1251-1262.

Giunio Miljenko A., Ne/opravdanost razloga za povrat u prijašnje stanje, Informator, 03.12.2014. br. 6338., str. 1-5.

Triva Siniša/Dika Mihajlo, Građansko parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2004.

Turkalj Josip/Artuković Tomislav, Dopustivost preinake prijedloga za povrat u prijašnje stanje, Hrvatska pravna revija, 2012., br. 11., str. 74-79.